

AZAD KASHMIR AT A GLANCE 1994

Prepared by

(STATISTICS SECTION)
PLANNING & DEV. DEPARTMENT
AZAD GOVT. OF THE STATE OF JAMMU & KASHMIR

GOVT. PRINTING PRESS MUZAFFARGARH

CONTENTS

Sr.	TITLE	Pages
1.	A GLANCE AT THE BASIC FACTS	1-4
2.	BASIC FACTS (Figures)	
*	Geographical Features	5
*	Population	6
*	Administrative set up	7
*	Agriculture	8-9
*	Forest and Rangelands	10
*	Livestock	11
*	Power	12
*	Roads and Communications	13-14
*	Physical Planning and Housing	15
*	Education	16
*	Health	17
*	Industries and Minerals	18-19
*	Tourism	20-23
*	Development Outlays (1955-98)	24
*	Annual Development Programmes Utilisations Allocations during 6th and 7th Five Year Plan and ADP allocation in 1993-94 & 1994-95	25-26
*	Sectoral Utilization in 7th plan (1988-93) and allocation in 8th five year plan (1993-98)	27
*	Total General Revenue Receipts of AJK in 1993-94	28
*	Total General Estimates and Revised Estimates of Normal Budget Expenditure of the Departments of AJK, 1993-94	29

A GLANCE AT THE BASIC FACTS AND DEVELOPMENT PROGRAMMES

GENERAL

Azad Jammu and Kashmir lies between longitude 73° - 75° and latitude 33° - 36° and comprises 5,134 Sq. Miles or 13,297 Sq Kilometres.

The topography is mainly hilly and mountainous with valleys and stretches of plains. The area is full of natural beauty with thick forest, fast flowing rivers and winding streams. The main rivers are Jhelum, Neelum and Poonch. The climate is sub-tropical highland type with an average yearly rainfall of 150 cm. The elevation ranges from 360 metres in the south to 6325 metres in the north. The snow line in winter is around 1200 metres above sea level while in summer it rises to 3300 metres.

According to the Population Census of 1981, the last held, the total population is 1.980 million, and is estimated to be over 2.800 million in 1994. Almost 100% of the population is Muslim, 90% of the total population is rural, and 10% is urban. The density of population is 211 persons per Sq. Kilometre as against 157 in Pakistan.

The literacy rate was recorded 28.3% by the 1981 census, but is estimated at 43% in 1994.

The total farm family income was estimated at Rs. 9721 in 1981, out of which Rs. 6902 i.e. 71% was derived from off-farm activities and Rs 2819, i.e. 29% from the farms. Estimates of more recent surveys (PERI- 1992) put the average annual household income at around Rs. 68082 i.e Rs. 41258 (60.6%) from the off-farm and other activities and Rs. 26824 (39.4%) from the farms which implies some Rs. 7010 per capita of the total family income.

The total area under cultivation is around 171,332 hectares which is about 12.8% of the total territory. The average farm size is only 1.4 hectare, half of which is cultivated; a large proportion of farm land is unculturable waste, including forest. The major crops are Maize followed by Wheat, Rice and Millet while the minor crops include Grams, Pulses, Oil-Seeds and Vegetables.

The area under fruit cultivation is about 9021 hectares. The most important fruits are Apples, Pears, Apricots, Walnuts and Plums. The area controlled by Forest department is about 566,969 hectares, which is 42.6% of

the total geographical area as compared to 3% public forest land in Pakistan. Some of the important species of trees are Deodar, Kail, Fir, Spruce, Cheer and others.

GOVERNMENT

Azad Kashmir has a parliamentary form of Government. The President of Azad Jammu and Kashmir is the Head of State, while the Prime Minister, supported by a council of Ministers, is the Chief Executive. Azad Kashmir has its own Supreme Court and a High Court besides Legislative Assembly comprising 40 directly, and 8 indirectly elected members (3 either male or females i.e. one each Technocrats, Mashiakhs, and Oversees Kashmiries and 5 females).

ADMINISTRATION

Azad Kashmir is divided into two divisions, i.e. Muzaffarabad and Mirpur, and five administrative districts, viz. Muzaffarabad, Poonch, Bagh, Mirpur and Kotli, with Muzaffarabad town as the capital of the state.

The people's participation in the political process is ensured through the elected institutions of local bodies. There are 202 Union Councils, 12 Town Committees, 30 Markaz Councils and 2 Municipal Corporations and 5 Municipal Committees, with 17 sub-divisions and tehsils and 1646 Villages.

ECONOMIC DEVELOPMENT

It would be correct to say that at the time of partition in 1947, the economy in Azad Jammu and Kashmir was on subsistence level. However, the determination to develop the area was there. It was in early 70's that the economic development of the area started in earnest. Even though the financial resources were very limited, the planners made good efforts in laying down a proper path for the rapid development of the area.

PHYSICAL INFRASTRUCTURE

a. ROADS

Roads and air transport are the only modes of transportation in Azad Jammu and Kashmir. The present road length position and the comparison with the position in 1947 is given below:-

ROAD LENGTH IN KMS.

Year	Metalled	Fairweather	Total
1947	100	165	265
1988	1450	1215	2665
1994	1976	3431**	5407**

**:- In this table 2239 kilometres of fairweather roads constructed by Local Govt. Deptt. are also included.

b. POWER

At present, in mid 1994, the installed Grid capacity is 166 MVA. The transmission lines have been extended to 1444 villages (13,139 Kilometres) out of 1646 and about 265,094 consumers have been provided with connections. The per capita electricity delivered for consumption in Azad Kashmir is 186 KWH in 1994. At the time of independence, power facility was practically non-existent in Azad Jammu and Kashmir. The Government lays great emphasis on generating electricity in order to meet the growing domestic as well as industrial requirements. As such, it was planned to launch a programme of constructing a number of small Hydel stations, and four such stations have been completed so far.

c. PIPED WATER SUPPLY

In case of urban areas, 76% of the population has been provided with a piped water supply through house connections and the remaining 2% through public stands. So far, 46% of rural population has been provided water supply. At the time of independence, availability of piped water supply was non-existent. In urban areas, the per capita availability of water was 20

GPD which was planned to be increased to 40 GPD, by the end of the eighth Five Year Plan, which is to be in July 1998.

SOCIAL INFRASTRUCTURE

a. HEALTH FACILITIES

There are 1366 hospital beds available in the area averaging 0.501 per 1000 population. The total number of doctors including Admin. doctors is 424, where as there are 277 Medical officers, 36 Dental surgeons and 77 Specialists giving an average of 0.099 per 1000 Population, 0.013 per 1000 population and 0.028 per 1000 Pop. respectively. The comparison of health facilities in 1947 and later positions i.e. in 1988 and at present is given in table on page 17.

b. EDUCATION

In Azad Jammu and Kashmir 97% of boys and 82% girls of the primary age group (5-9) years are in schools. It is planned to effect 100% enrolment both for boys and girls at primary level by the end of the financial year 1995.

The number of educational institutions in 1947 and their increase over the years is given in the table on the page 16 which shows the quantum of progress made in this field in Azad Kashmir. Besides one polytechnic institutes at Rawalakot and a Culet collage at Pallandri will be opened in the coming years.

AIRPORTS

In order to provide easy and fast means of travel, the Government of Azad Jammu and Kashmir in collaboration with the Civil Aviation Authority of Pakistan, has constructed two small airports at Muzaffarabad and Rawalakot in recent years, sufficient for Twin Otter landing. There are plans to construct two more airports at Mirpur and Kotli in the coming years.

BASIC

FACTS

(Figures)

GEOGRAPHICAL FEATURES

AREA
5134 Sq. Miles
or
13297 Sq. Kms

Areas of Districts of Azad Kashmir

Muzaffarabad	6117 Sq. Kilometres
Mirpur	2526 Sq. Kilometres
Poonch (Rawalakot)	1424 Sq. Kilometres
Bagh	1368 Sq. Kilometres
Kotli	1862 Sq. kilometres

Longitude: 73° -75°

Latitude: 33° -36°

Topography : Mainly hilly and mountainous with valleys and plains at some places.

Climate : Sub-tropical highland type

Rainfall : Average 150 centimetres

Elevation from sea

Range from South : 360 metres

Range from North : 6325 metres

Snowline

In winter around : 1200 metres

In summer around : 3300 metres

Main Rivers : Jhelum, Neelum and Poonch

POPULATION

- (i) Total Population of Azad Kashmir in 1981 Census: 1,980 Million
 (ii) Projected Population in 1994: 2,800 Million
 (iii) Districtwise population in 1981 census and projection in 1994 (000)

Year	M'abul	Poonch	Bagh	Kotli	Mirpur	AJK
1981	466	407	315	365	427	1980
1994	660	575	443	516	606	2800

- (iv) Male population in 1981 Census: 1,022 Million
 (v) Female population in 1981 Census: 0,958 Million
 (vi) Sex ratio in 1981 Census: 107 Males per 100 Females
 (vii) Urban-Rural ratio in 1981 Census: Urban 9%
 Rural 91%
 (viii) Birth rate in 1981 Census: 4.4%
 (ix) Death rate in 1981 Census: 1.7%
 (x) Growth rate in 1981 Census: 2.7%
 (xi) Density per sq. kilometre in 1981 Census: 149 persons
 (xii) Density per sq. kilometre in 1994 (projected): 211 persons
 (xiii) Literacy ratio in 1981 Census: 28.3%
 (xiv) Literacy ratio among males (1981 census): 42.8%
 (xv) Literacy ratio among females (1981 census): 12.5%
 (xvi) Literacy ratio in 1994 (estimated): 43%
 (xvii) Religion: Almost 100% muslim

ADMINISTRATIVE SET UP

- (i) Divisions: 2— (1) Muzaffarabad,
 (2) Mirpur.
 (ii) Districts: 5— (1) Muzaffarabad
 (2) Mirpur
 (3) Poonch
 (4) Kotli
 (5) Bagh
 (iii) Sub-Division Tehsils: 17— (1) District Muzaffarabad
 (i) Muzaffarabad
 (ii) Hattian
 (iii) Kundalshahi
 (2) District Mirpur
 (i) Mirpur
 (ii) Dudial
 (iii) Bhimber
 (iv) Samani
 (3) District Poonch
 (i) Rawalakot
 (ii) Pallandri
 (iii) Hajira
 (iv) Abbaspur
 (4) District Kotli
 (i) Kotli
 (ii) Ferozpur (Nikial)
 (iii) Sehnsa
 (5) District Bagh
 (i) Bagh
 (ii) Haveli
 (iii) Dhirkot
 (iv) Thanas/Police Stations: 29
 (v) Markaz Councils: 30
 (vi) Municipal Corporations: 2
 (vii) Municipal Committees: 5
 (viii) Town Committees: 12
 (ix) Union Councils: 202
 (x) Villages: 1646

AGRICULTURE

Estimated % of households in AJK with farm (1980):	78%*
Estimated % of households in Pakistan with farm (1980):	32%*
Average farm size (hectare) in AJK (1980):	1.4
Average farm size (hectare) in Pakistan (1980):	4.7

* Total no. of households divided by total no. of farms

CROPS

major:	maize, wheat, rice
minor:	grams, pulses, oil seeds, vegetables (potatoes)
fruits:	apples, pears, apricots, walnuts, plums & cherries
vegetables:	tomatoes, beans, potatoes, spinach, turnip, karam, pumpkin

AREAS (1994) Hectareage

Area under cultivation	171,332
	13% of total area
Annual cropped area	240,000
Non-irrigated area	150,114
Irrigated area	122,18
Area under maize	121,981
Area under wheat	87,093
Area under rice	3,087
Area under jawar	2,630
Area under bajra	9,595
Area under grams	5,058
Area under other crops (veg, potatoes)	2,216
Area under fruits	9,021

FARM MACHINERY IN USAGE (PUBLIC SECTOR)

(a) Tractors	10
(b) Bulldozers	7
(c) Thrashers	5

FERTILIZER CONSUMPTION

(i) All types of fertilizers consumed during 1992 - 1993	7709 M.Tons
(ii) All types of fertilizers consumed during 1993 - 1994*	6073 M.Tons

* - Due to cut in the Agri. scheme, less amount was consumed in 1993-94.

PLANT PROTECTION COVERAGE

(i) Plant protection coverage during 1992 - 1993	700 hectares
(ii) Plant protection coverage during 1993 - 1994	770 hectares

DISTRICT-WISE INFORMATION ABOUT FARMS (1980 Census)

Districts ->	M'abal	Mirpur	Koifi	Promch/Bagh	ZJK
No. of farms	59,760	41,667	47,311	87,642	236,380
Owner operated	43,571	26,610	24,526	75,056	169,763
Owner-tenant oper.	15,668	12,556	20,231	10,901	59,356
Tenant operated	523	2,502	2,556	1,681	7,262
Farm area (ha)	78,908	88,651	67,066	99,321	333,946
Cultivated area (ha)	36,294	44,902	34,093	56,043	171,332
Uncultivated area (ha)	42,614	43,749	32,972	43,149	162,484
of which					
Unculturable area	38,382	31,728	24,391	34,368	128,869
Av. farm area (ha)	1.3	2.1	1.4	1.1	1.4
Av. cult. area (ha)	0.6	1.1	0.7	0.6	0.7
% Orchard farms	1.8	0.3	0.2	2.0	1.3
Land use intensity (%)	90	79	80	86	86
1990 harvest:					
Maize prod.(kg per ha)	982	1011	989992		995
Wheat prod.(kg per ha)	792	1010	8681085		914
Rice prod.(kg per ha)	1392	1486	1470	1481	1446

ha = hectares

FOREST & RANGELANDS

Area controlled by Forest Department	566,969 Hectares	42.6% of the total geographical area
Area under productive forests or rangelands of Forest Dept.	378,560 Hectares	66.8% of the total demarcated area
of which:		
Area under Deodar trees	17,689 Hectares	3.1% of the total demarcated area
Area under Kail trees	36,456 Hectares	6.4% of the total demarcated area
Area under Fir/spruce trees	41,502 Hectares	7.3% of the total demarcated area
Area under Pine (cheer) trees	57,094 Hectares	10.1% of the total demarcated area
Area under broad leave trees	907 Hectares	0.2% of the total demarcated area
Estimated area under other trees or rangelands	224,912 Hectares	39.7% of the total demarcated area
Non-productive areas under Forest Dept.*	188,409 Hectares	33.2% of the total demarcated area
Total geographical area	1,329,700 Hectares	

* These are the areas which cannot be grazed or used and include mountain tops.

LIVESTOCK AND VETERINARY FACILITIES

1. LIVESTOCK POPULATION

Type	Numbers mid 1994
1. Cattle (Cows)	434,000
2. Buffaloes	486,000
3. Goats	840,000
4. Sheep	188,000
5. Poultry	3,674,000
6. Camels	800
7. Donkeys	35,000
8. Horses	8,000
9. Mules	2,000

2. VETERINARY FACILITIES

1. Veterinary Hospitals	17
2. Veterinary Dispensaries	42 (A Class)
3. Veterinary Dispensaries	66 (B Class)
4. Veterinary Centres	132
5. Poultry centres	129
6. Artificial Insemination Centres	18
7. Disease Investigation Centres	4

POWER

Year	Total Connections	Domestic	Commercial	Industrial
1987-88	182,628	154,235	26,961	1432
1988-89	199,516	171,921	26,262	1333
1989-90	222,630	194,911	26,511	1408
1990-91	232,448	202,878	27,975	1595
1991-92	241,723	211,696	28,418	1609
1992-93	252,497	221,713	29,135	1649
1993-94	265,094	232,910	30,490	1694

Small hydro stations	4
Villages electrified	1444
Kilometrage of HT Lines and Kilometrage of LT Lines	13139
Grid Stations	11
Transformers/sub-stations	5114
Consumers	265,094
Installed grid capacity	166 MVA
Per capita electricity delivered	186 KWH

ROADS AND COMMUNICATION

1. Roads constructed by PWD.

(Kilometres)

Type of roads	AJ&K	Muzhal	Mirpur	Poonch	Bagh	Kotli
Mettalled	1976	469	507	314	292	394
Fareweather	1192	425	142	178	177	270
Total	3168	894	649	492	469	664

2. Roads constructed by LG&RD.

(Kilometres)

Type of roads	AJ&K	Muzhal	Mirpur	Poonch	Bagh	Kotli
Mettalled	-	-	-	-	-	-
Fareweather	2239	136	278	660	356	809
Total	2239	136	278	660	356	809

1090   927   1122   815   1473

Telegraph & Telecommunication

1.	GPOs	4
2.	Branch Post Office	490
3.	Sub Post Offices	171
4.	Agency Post Offices	16
5.	Telephone Exchange (Offices)	114
6.	Telephone Working Connections	16,325
7.	Installed capacity of Exchanges	18,475
8.	Public Call Offices working under SCO	118
9.	Public Call Offices working under Post offices	58
10.	Extra Departmental Public Call Office	75

PHYSICAL PLANNING AND HOUSING

(A) PIPED WATER SUPPLY

URBAN	76% House connections 2% Public stands
RURAL	46%

(B) HOUSING (1980 Census data)

<u>Housing units by tenure</u>	Azad Kashmir
owned	94.6%
rental	2.2%
rent free	3.2%
<u>Housing units (piped water)</u>	
pipd inside housing unit	4.2%
hand-pump inside housing unit	1.2%
well inside housing unit	0.9%
pipd outside housing unit	2.8%
hand-pump outside housing unit	1.2%
well outside housing unit	12.7%
pond/spring/river/stream	77.0%
<u>Housing units by other facilities</u>	
kitchen separate	52.6%
kitchen shared	3.0%
no kitchen	44.4%
bathroom separate	44.3%
bathroom shared	3.1%
no bathroom	52.6%
latrine	38.1%
no latrine	61.9%

COMPARISON OF NUMBER OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN 1947 WITH PRESENT POSITION IN AZAD KASHMIR
NUMBER OF INSTITUTIONS

Name of Institutions	1947		1988		1994	
	Male	Female	Male	Female	Male	Female
Primary Schools	250	4	696	1433	642	2013
Middle Schools	29	1	423	869	446	408
High Schools	4	6	285	140	300	155
Higher-Secondary Schools	-	-	-	-	4	2
Inter Colleges	1	-	25	8	10	15
Degree Colleges	-	-	9	4	19	10
Post Graduate Colleges	-	-	1	1	1	1
College of Education	-	-	4	2	4	1
University Colleges	-	-	1	-	4	2
Edu. Ext. Centres	-	-	1	-	1	-
Agrotechnical Teachers Training Centres	-	-	1	-	1	-
Maktabs	-	-	14	-	1	-
Madrasa Schools	-	-	14	14	14	14
Mohallah Schools	-	-	1081	-	1721	-
Village Workshops	-	-	18	-	520	-
Literacy Centres for Adult Education	-	-	12	-	12	-
P.T.C Centres	-	-	-	12	-	13
Elementary Colleges	-	-	4	4	9	8
Total	286	5	2506	2481	3728	2632

Total 286 5 2506 2481 3728 2632 6360

HEALTH FACILITIES IN 1947, 1988, AND PRESENT POSITION IN AZAD KASHMIR

HEALTH FACILITIES	Position in 1947	Position in 1988	Position in 1994
Hospitals including CMHs	-	10	13
T.B. Hill Hospital	-	1	1
Hospital Beds*	30	1366	1366
Rural Health Centres	-	18	23
Basic Health Units/FAO/Dispensaries	11	318	514
M.C.H. Centres (Maternity & Child Health Cent.)	-	17	86
Doctors including Specialists and Administrative Doctors	-	310	388
Dental Surgeons	-	30	36
Dental Clinics	-	-	30
Nurses (excl. paramedics)	-	95	96
Lady Health Visitors	-	64	86
Village Dais/TBA's**	-	617	1589
E.P.I. Coverage	-	86%	91%
E.P.I. Centres	-	15	86

* Includes beds in other public health institutions
** Traditional Birth Attendants
E.P.I. - Expanded Programme of Immunisation

INDUSTRIES AND MINERALS

1. INDUSTRIES DISTRICT-WISE

TYPE	M'abad	Poonch	Bagh	Mirpur	Kotli	AJK
PUBLIC	-	-	-	-	-	-
PRIVATE	150	66	38	330	95	679
TOTAL	150	66	38	330	95	679

2. TYPE OF INDUSTRIES.

Name of Industries.	No.s	Name of Industries	No.s
Wood Works & furniture houses.	109	Cosmetics	33
Food Ind. & Bakeries.	24	Poultry Farms.	24
Flour Mills.	21	Textile Mills.	14
Arms Factories.	13	Steel Works & Welding	12
Tobacco Industries.	11	Crush Machines.	11
Main Hotels.	12	Printing Press.	6
Plastic Industries.	7	Oil Mills.	7
Steel Mills.	6	Ice Factories.	3
Shoes Industries.	4	Medicine Industries.	3
Paper Mills.	3	Rice Mills.	2
United Cement.	1	Kashmir Tyre & Rubber Factory.	1
Mian Muhd. Sugar Mill	1	Five Star Steel Moulding Ind.	1
Vespa Factory Mirpur.	1		
Miscellaneous	348		

3. INDUSTRIAL CENTRES

1. Industrial estates

2.	Vocational Youth Centres for Males	5
3.	Vocational Youth Centres for Females	4
4.	Vocational Institution for males	5
5.	Training/Dev. Centres for Wood working, Carving & Wool Weaving	2
6.	Women Industrial Schools	31
7.	Multi-trade Training Centres for Women	5
8.	Industrial Sales Emporium	4

4. MINERALS

Minerals.	Established Stocks.	Minerals.	Established Stocks.
Gypsum.	25 Lac ton.	Fireclay.	30 Lac ton.
Coal.	_____	Graphite.	10 Lac ton.
Bauxite.	30 Lac ton.	Limonite.	1 Lac ton.
Mica.	2 Lac ton.	Soapstone.	_____
Marble.	11 Lac ton.	Sand.	_____
Ruby.	_____	Bentonite.	50 Thousand ton.
Tourmaline	_____	Yellow Ocher.	_____
Dolomite.	5 Crore ton.	Falpsar.	10 Lac ton.
Pyrites.	_____	Setrite.	_____
Limestone.	10 Crore ton.	Copper.	_____
Cement Material	_____		

TOURISM

FOREST REST HOUSES, TOURIST HUTS & PWD GUEST HOUSES

1. FOREST DEPARTMENT

1. DISTRICT MUZAFFARABAD

1. Rest House Noon Bangla	11. Rest House Kutton
2. " " Dingian	12. " " Noori Nar
3. " " Salkhala (Neelum Valley)	13. " " Halmat
4. " " Bandi Ashkote	14. " " Reshian
5. " " Keran (N. Valley)	15. " " Kahian
6. " " Dawarian	16. " " Garhi Dupatta
7. " " Thonian	17. " " Kohalla
8. " " Sharda	18. " " Daokhan
9. " " Kel	19. " " Chakothe
10. " " Janavi	20. " " Dansa
	21. Log Hut Chanian (Leepa)

2. DISTRICT BAGH

1. Rest House Dhirkote	4. Rest House Forward Kahutta
2. " " Arja	5. " " Bhedi
3. " " Mahmood Gali	6. Log Hut Dhirkot

3. DISTRICT POONCH

1. Rest House Pallandri	3. Rest House Trarkhal
2. " " Balloch	4. " " Abbaspur

4. DISTRICT KOTLI

1. Rest House Sensa	5. Rest House Broohian
2. " " Senah Banah	6. " " Khairatta
3. " " Choach	7. " " Fatehpur

4. " " Holar	8. " " Kotli
	9. " " Mansoorh

5. DISTRICT MIRPUR

1. Rest House Mirpur	4. " " Chowki
2. " " Chachian	5. " " Bhimber
3. " " Baghsar	6. " " Jandi chautra

2. TOURISM DEPARTMENT

1. DISTRICT MUZAFFARABAD

1. Rest House Muzaffarabad	11. Tourist Rest House Sharda
2. " " Chikar	12. " " " Neelum
3. " " Chanarian (Leepa)	13. " " " Noon Bangla
4. " " Neelum	14. Angler's Hut Subri
5. " " Halmat	15. Youth Hostel Sharda (2)
6. Forest Hut Salkhala (2)*	16. Youth Hostel Daokhan (Under construction)
7. Tourist Hut Kutton (2)	17. Tourist Hut Chikar
8. Tourist Hut Dawarian	18. Tourist Rest house Sudhangali (Under construction)
9. Tourist Rest house Subri	19. Tourist Hut Dana
10. Tourist Hut Sharda	20. Tourist Hut Shaheedgali (Under construction)

* the new under construction.

2. DISTRICT BAGH

1. Tourist Huts Dhirkot (3)	3. Rest House Neela But (Under construction)
2. Log Hut Dhirkot	4. Rest House Lasdani (U.C.)

3. DISTRICT POONCH

1. Rest House Rawalakot (2)	3. Tatta Pani Inn
2. Hut Chotta Gala Banjosa	4. Youth Hostel Chotagala (Under construction)
5. Tourist Rest House Kahian	

4. DISTRICT MIRPUR

1. Angler's Hut Mirpur	3. Rest House Jandi Chautra
2. Information Centre Mirpur City	

5. DISTRICT KOTLI

1. Rest House Kotli (under constr.)	3. Rest House Karaila Majhan
2. Rest House Khairatta	4. Rest House Fatehpur Nikial

3. PUBLIC WORKS DEPARTMENT

1. DISTRICT MUZAFFARABAD

1. State Guest House Nural Muzaffarabad	4. Rest House Chinari
2. Guest House Muzaffarabad	5. " " Chikar
3. Rest House Lohar Gali	6. " " Athousgam
	7. Inspection Hut Mera Timolian
	8. Rest House Hattian (Under construction)

2. DISTRICT BAGH

1. Rest House Bagh	3. Rest House Kabuttu
2. Rest House Sudhangali	4. Rest House Mahmood-ali-Gudi (Under Construction)
5. Rest House khureshidabad (Under Construction)	6. Rest House Pungi Under Construction
7. Huts Dhirkot & Neela Butt (Under Construction)	

3. DISTRICT POONCH

1. Rest House Hajira	4. Guest House Rawalakot
2. " " Pallandri	5. Inspection Hut Mung
3. " " Trarkhel	6. Rest House Chechan
7. " " Banjosa.	

4. DISTRICT KOTLI

1. Rest House Kotli	2. Rest House Fatehpur (Nikial) (Under construction)

5. DISTRICT MIRPUR

1. Rest House Mirpur	3. Rest House Bhimber
2. " " Samahni	4. Rest House Barnala (Under Construction)
5. " " Dudyal (Under Construction)	

4. INDUSTRY DEPARTMENT

1. Rest house Mirpur
2. Rest house Kothi
3. Rest house Dudial (under construction)

DEVELOPMENT OUTLAYS
1955 to 1998

Rs. Million

PERIOD	Total	Average per Annum
1ST FIVE YEAR PLAN (1955-60)	10,000	2,000
2ND " " " (1960-65)	39,420	7,884
3RD " " " (1965-70)	88,050	17,610
Non Plan period (1970-78)	611,324	76,413
5TH FIVE YEAR PLAN (1978-83)	1444,600	288,900
6TH " " " (1983-88)	3102,278	620,456
7TH " " " (1988-93)*	5219,800	1043,960
8TH " " " (1993-98)	9728,000	1945,600

* Planned outlays, including Rs 500M for Special Development Programme

ANNUAL DEVELOPMENT PROGRAMMES UTILIZATIONS/
ALLOCATIONS DURING 6TH & 7TH FIVE YEAR
PLAN PERIODS

(A) SIXTH FIVE YEAR PLAN
(1983-88)

(Rs. Million)

YEAR	ADP final allocation	Utilization	Percentage Utilization
1983-84	396,300	405,412	102.3%
1984-85	450,000	438,888	97.5%
1985-86	611,300	631,549	103.3%
1986-87	728,228	762,326	104.7%
1987-88	864,000	860,283	99.6%
Total	3049,828*	3098,458	101.6%

*The total Five Year Plan allocation granted by Federal Government was Rs 4112,000 Million

**(B) SEVENTH FIVE YEAR PLAN (1988-93)
AND ADP ALLOCATION FOR 1993-94 & 1994-95)**

YEAR	ADP allocation	Utilisation	Percentage utilisation
1988-89	847.082	845.925	99.9%
1989-90	961.700	952.143	99.0%
1990-91	965.648	948.511	98.2%
1991-92	864.490	860.010	99.5%
1992-93	942.191*	904.507	96.0%
1993-94	1326.582	1070.296	80.7%
1994-95	1630.207	-	-

ADP allocations presented here are final revised allocations

* With ADP allocation, including operational shortfall, reported foreign credits and Special Development Programme

**(C) SPECIAL DEVELOPMENT PROGRAMME
(1988-1995)**

YEAR	SDP allocation*	Utilisation	Percentage utilisation
1988-89	86.175	86.092	99.9%
1989-90	67.000	65.976	98.5%
1990-91*	106.000	85.876	81.0%
1991-92	46.510	45.515	97.0%
1992-93	37.000	34.219	92.5%
1993-94	33.911	31.113	91.7%
1994-95	37.000	-	-

* The total initial SDP allocation granted by Federal Government is Rs 510 M.; SDP was included in regular ADP as from 1992-93.

**SECTORAL UTILIZATION IN SEVENTH PLAN (1988-93)
AND ALLOCATION OF EIGHTH FIVE YEAR PLAN (1993-98)**

Name of Sector	(Rs. Million)		
	Seventh Plan Utilization (1988-93)	Per. of the Utilization of the 7th Plan	8th Five Year Plan Allocation (1993-98)
1. Agriculture	739.069	97.98%	1683.00
2. Power	812.425	100.27%	1600.00
3. Water	42.788	99.67%	215.00
4. Industries & Minerals (including AKMIDC)	133.942	96.60%	300.00
5. Transport & Communication	1102.510	98.92%	1775.00
6. Physical Planning and Housing	411.678	97.55%	1482.00
7. Education and training	480.578	96.36%	1538.00
8. Health	313.659	97.24%	1135.00
9. Rural Development	431.237	93.57%	-
10. Others	5.357	88.97%	-
11. Special Dev. Programme	317.679	92.03%	-
Total	4790.922	97.45%	9728.00

**TOTAL GENERAL REVENUE RECEIPTS OF
AZAD JAMMU AND KASHMIR IN 1993-94**

Departments	Budget estimate	in Rs. revised estimate
1. Provincial Excise Taxes & Duties	165,000,000	134,537,000
2. Revenue	1,000,000	1,200,000
3. Stamps	24,000,000	27,000,000
4. Forest	430,000,000	350,000,000
5. Income from Registration	1,800,000	1,500,000
6. Administration of Justice	2,100,000	2,300,000
7. Jails	100,000	80,000
8. Police	20,160,000	20,300,000
9. Civil Defence	250,000	-
10. Education	11,000,000	10,000,000
11. Medical	4,500,000	2,900,000
12. Agriculture	4,500,000	3,500,000
13. Animal Husbandry	5,000,000	4,500,000
14. Co-operatives	45,000	45,000
15. Industries	2,600,000	2,400,000
16. Sericulture	200,000	120,000
17. Miscellaneous	25,000,000	20,000,000
18. Public Works Department	44,000,000	39,530,000
19. Electricity	510,000,000	533,000,000
20. Govt. Printing Press	4,500,000	4,400,000
21. Armed Services Board	2,000,000	2,000,000
22. Amoor-i-Dinia	1,500,000	1,700,000
23. Food	7,300,000	4,600,000
24. Tourism	500,000	450,000
25. Income from AJK Council	625,000,000	660,000,000
26. Share of Federal Taxes	830,060,000	830,060,000
27. Federal Aid for Deficit Budget	890,744,000	882,696,000
28. Net Capital Receipts	10,000,000	10,000,000
Total.	3,622,859,000	3,548,818,000

**TOTAL GENERAL ESTIMATES & REVISED ESTIMATES OF
RECURRING (NORMAL) EXP. OF THE DEPT. OF AJ&K IN 1993-94**

Departments	Budget estimates	in Rs. Revised estimates
1. General Administration	258,691,000	232,008,000
2. Stamps	2,100,000	2,100,000
3. Pension	140,000,000	144,970,000
4. Information	7,227,000	9,344,000
5. Armed Services Board	5,438,000	5,680,000
6. Administration of Justice	29,464,000	32,384,000
7. Police	214,724,000	226,200,000
8. Jails	7,620,000	8,715,000
9. Civil Defence	17,806,000	17,700,000
10. P.W.D.	224,495,000	246,391,000
11. Education	1049,705,000	1,072,975,000
12. Medical	242,000,000	259,380,000
13. Sports	1,950,000	1,900,000
14. Social Welfare & Women Uplift	17,600,000	17,600,000
15. Rehabilitation	2,040,000	2,505,000
16. Amoor-i-Dinia	11,920,000	13,000,000
17. Agriculture	50,050,000	50,700,000
18. Land Revenue	17,755,000	18,900,000
19. Animal Husbandry	43,000,000	47,300,000
20. Forest	111,000,000	74,705,000
21. Co-operative Societies	6,550,000	7,200,000
22. Electricity	684,945,000	655,000,000
23. Local Govt. & Rural Dev.	27,090,000	28,589,000
24. Industries	10,430,000	11,283,000
25. Printing Press	12,747,000	13,400,000
26. Sericulture	6,919,000	7,200,000
27. Tourism & Fisheries	8,350,000	9,900,000
28. Miscellaneous	97,800,000	87,686,000
29. Food	13,443,000	14,100,000
30. State Trading Scheme	300,000,000	230,000,000
Total	3,622,859,000	3,548,818,000

آزاد کشمیر

ایک
نظر

میں

۱۹۹۲ء

تیار کردہ: شماریات سیکشن
محکمہ منصوبہ بندی و ترقیات
آزاد حکومت ریاست جموں و کشمیر

فہرست

صفحہ	عنوان	نمبر شمار
۵-۱	بنیادی معاشی حقائق کا تحریری جائزہ	۱
	بنیادی معاشی حقائق و اعداد و شمار	۲
۶	جغرافیائی حالات	
۷	آبادی	
۸	انتظامیہ	
۱۱-۹	زراعت	
۱۲	جنگلات	
۱۳	حیوانیات	
۱۴	برقی قوت	
۱۵-۱۶	نقل و حمل و مواصلات	
۱۸-۱۷	آب رسانی و مکاتبت	
۱۹	تعلیم	
۲۰	صحت عامہ	
۲۲-۲۱	صنعت و حرفت / معدنیات	
۲۸-۲۳	سیاحت	
۲۹	(۱) ترقیاتی منصوبہ جات ۱۹۵۵ء-۱۹۹۸ء	۳
	(۲) چھینے اور ساتویں پنجالہ منصوبہ جات کے تحت سالانہ ترقیاتی پروگرام از ۱۹۸۳ء آ ۱۹۸۸ء اور ۱۹۸۸ء آ ۱۹۹۸ء	
۳۱-۳۰	(۳) ساتویں پنجالہ منصوبہ میں خرچ اور آٹھویں پنجالہ منصوبہ میں خرچ کی تجویز بحوالہ مختلف سیکٹرز	
۳۲	(۱) نظر ثانی شدہ و تخمینہ آمدنی بجٹ ۱۹۹۳-۹۲ء	۳
۳۳-۳۲	(۲) نظر ثانی شدہ و تخمینہ اخراجات بجٹ ۱۹۹۳-۹۲ء	
۳۵-۳۴		

بنیادی معاشی حالت اور ترقیاتی منصوبوں پر ایک نظر

عمومی جائزہ

ریاست آزاد جموں و کشمیر جو کہ ۷۵-۷۳ ڈگری طول بلد اور ۳۳-۳۶ ڈگری عرض بلد پر واقع ہے اس کا رقبہ ۵۱۳۳ مربع میل یعنی ۱۳۲۹۷ مربع کلومیٹر پر پھیلا ہوا ہے۔

جغرافیائی خصوصیات کے اعتبار سے یہ علاقہ زیادہ تر سلسلہ ہائے کوہ و دامن میں وادیوں اور وسیع میدانوں میں پھیلا ہوا ہے۔ قدرتی حسن سے معمور اس علاقے میں گنے جنگلات، تیز رو دریا اور بل کھاتی ندیاں موجزن ہیں۔ خاص دریاؤں میں جہلم، نیلم اور پونچھ شامل ہیں۔ علاقے کی آب و ہوا علاقائی پہاڑی نوعیت کی ہے۔ اور اوسط سالانہ بارش کی مقدار ۱۵۰ سنٹی میٹر ہے، سطح سمندر سے بلندی جنوب میں ۳۶۰ میٹر سے شمال میں ۶۳۲۵ میٹر تک متفرق ہے، موسم سرما میں سطح سمندر سے ۱۳۰۰ میٹر بلندی اور موسم گرما میں ۳۳۰۰ میٹر کی بلندی پر برف باری متوقع ہوتی ہے۔

۱۹۸۱ء کی مردم شماری کے مطابق کل آبادی ۱۶۹۸۰ ملین نفوس پر مشتمل تھی، جبکہ ۱۹۹۳ء میں یہ تعداد ۲۶۸۰۰ ملین سے تجاوز خیال کی جاتی ہے۔ آبادی کا غالب حصہ یعنی تقریباً ۱۰۰ فیصد مسلمانوں پر مشتمل ہے، کل آبادی کا ۹۰ فیصد دیہاتوں میں جبکہ ۱۰ فیصد شہروں میں آباد ہے۔ پاکستان کے مقابلے میں جہاں فی مربع کلومیٹر میں ۱۵۷ افراد بستے ہیں، یہاں فی مربع کلومیٹر میں آبادی کا دباؤ ۲۱۱ نفوس ہے۔ ۱۹۸۱ء کی مردم شماری کے مطابق شرح خواندگی ۲۸.۶۳ فیصد تھی جو کہ اب ۱۹۹۳ء میں ایک تخمینہ کے مطابق ۳۳ فیصد ہے۔ ۱۹۸۱ء میں خاندانی آمدنی کا کل تخمینہ ۹.۷۲۱ روپے لگایا گیا تھا جس میں سے غیر زرعی سرگرمیوں کے ۶۹.۰۲ روپے یعنی ۷۲ فیصد کا حصول ہوا۔ جبکہ زرعی ذرائع سے ۲۸.۱۹ روپے یعنی ۲۹ فیصد حاصل ہوئے، حالیہ منعقد شدہ سروے کے مطابق (۱۹۹۳) ایک گھرانے کی سالانہ آمدنی ۶۸.۸۲ روپے ہے۔ یعنی ۳۱۳۰۸ روپے (۲۰۶۶)

لیصلہ غیر زرعی اور دوسری سرگرمیوں سے ۲۶۸۲۳ روپے (۳۹۶۳۱ لیصلہ) زرعی ذرائع سے حاصل ہونے ہو کہ ایک اعزازت کے مطابق ۷۰% روپے فی کس آمدنی بنتی ہے۔

کل زیر کاشت رقبہ تقریباً ۱۷۳۳۳ ہیکٹرز ہے جو کل رقبہ کا ۳۷.۸% لیصلہ ہے۔ علاقہ کی سب سے اہم فصل کھجی ہے جس کے بعد گندم، چاول اور باریے کا نمبر آتا ہے جبکہ گم درخت کی فصلوں میں چنا، دائیں، روٹھی، تیل کی اجناس اور سبزیات شامل ہیں۔

پلڈار درختوں کا زیر کار رقبہ تقریباً ۹۰۲۱ ہیکٹرز ہے، ان میں سیب، پاشپاتی، آلو، اخروٹ، ٹوپائی اور دیگر چھل ہیں۔

دیگات کا رقبہ ۵۲۹۹۹ ہیکٹرز ہے، جو کل ہزارقائی علاقے کا تقریباً ۳۳.۶% لیصلہ ہے، جبکہ پاکستان میں دیگات کا رقبہ کل کا ۳% لیصلہ شمار ہوتا ہے، درختوں کی خاص اقسام میں دیوار، کاکل، فریج اور شاہ بلوط شامل ہیں۔

حکومت

آزاد کشمیر میں پارلیمانی نظام حکومت ہے، صدر آزاد جموں و کشمیر حکومت کے آئینی سربراہ ہیں جبکہ حکومت کی انتظامی سربراہی وزیراعظم کی ذمہ داری ہے، آزاد کشمیر کا اپنا علیحدہ ہائی کورٹ اور سپریم کورٹ ہے، ایک منتخب قانون ساز اسمبلی ہے جو کہ ۳۰ براء راست اور ۸ بلاواسطہ منتخب ممبران پر مشتمل ہے جن میں تین (مزید) عورتیں، ایک اینڈکرت، ایک مشائخ اور ایک ۵۵ دن ملک کشمیری اور ۵ خالصتاً عورتوں کی نشستیں شامل ہیں۔

انتظامیہ

آزاد کشمیر کو انتظامی لحاظ سے دو ڈویژنوں مظفر آباد اور میجرہ و پانچ اضلاع

مظفر آباد، باغ، پونچھ، کوٹلی اور میجرہ میں تقسیم کیا گیا ہے اور مظفر آباد شہر ریاست آزاد جموں و کشمیر کا دارالحکومت ہے۔ مقامی منتخب مشاورتی اداروں میں عوام کی شرکت ممکن بنا دی گئی ہے۔ اس وقت ۱۷ سب ڈویژنوں، تحصیلوں اور ۱۳۳۶ دیہات میں ۲۰۲۲ یونین کونسلیں، ۳۱ ڈون کیٹییاں اور میونسپل کارپوریشنیں ۳۰ مرکز کونسلیں اور ۵ میونسپل کیٹییاں کام کر رہی ہیں۔

معاشی ترقی

یہ کتنا قابلیت درست ہو گا کہ آزادی کے وقت ۱۹۴۷ء میں آزاد کشمیر میں اقتصادی ترقی نہ ہونے کے برابر تھی لیکن ترقی کرنے کا ارادہ اور گمن بست زیادہ تھی، تاہم آزاد کشمیر میں معاشی ترقی کا صحیح سمت میں آغاز ساتویں عشرے کے شروع میں ہوا، منصوبہ سازوں نے غلطی کو تیز ترقی سے بہکانا کرنے کے لئے محدود مالی ذرائع کے باوجود سترہ کوششیں کیں۔

طبی اور سماجی ڈھانچہ

طبی ڈھانچہ

انف، سڑکیں

آزاد کشمیر میں ذرائع آمدورفت کے لئے سڑکیں ہی ہوائی سروس کے علاوہ واحد ذریعہ ہیں۔ موجودہ سڑکوں کی لمبائی اور ۱۹۳۷ء میں سڑکوں کی حالت کا ذیل میں تقابل پیش کیا جا رہا ہے۔

کلومیٹر میں سڑکوں کی لمبائی -

سال	پاٹ	غیر پاٹ	میزان
۱۹۳۷	۱۰۰	۲۱۵	۳۱۵
۱۹۸۸	۱۳۵۰	۱۲۱۵	۲۵۶۵
۱۹۹۳	۱۹۷۶	۲۳۳۱	۴۳۰۷

یہ اس نمبر میں ۲۳۳۹ کلومیٹر روڈ ہو کہ محکمہ لوکل گورنمنٹ نے بنائی ہے شامل ہے۔

ب۔ بجلی

۱۹۴۳ء کے وسط تک فی الوقت قائم شدہ گریڈ صلاحیت ۱۲۱ ایم ڈی اسے ہے بجلی کی بہم رسانی کے لئے ۱۹۳۶ء ریاست میں سے ۱۹۳۲ء ریاست تک ۱۳۳۹ کلو میٹر فی لائن بچھائی جا چکی ہے جس سے ۲۶۵۰۹۵۰ صارفین استفادہ کر رہے ہیں۔ فی کس بجلی کا استعمال ۱۹۷۷ء میں ۲۶۷۰ کے ذریعہ ایچ ٹی کس سے بڑھ کر ۱۹۹۳ء میں ۱۸۶ کے ذریعہ ایچ ٹی کس ہو گیا ہے۔ آزاد جموں و کشمیر میں آزادی کے وقت بجلی کی سہولت عملی طور پر نہ ہونے کے برابر تھی۔ حکومت علاقے میں گریڈ اور صنعتی صارفین کی روز افزوں برقی طاقت کو پورا کرنے کے لئے خصوصی توجہ دے رہی ہے۔ اس منصوبہ کے لئے چھوٹے پن بجلی گھروں کا منصوبہ زیر عمل ہے اور ایسے ہی چار پن بجلی گھر عمل ہو چکے ہیں۔

ج۔ آب رسانی

شہری علاقوں میں آبادی کے ۷۶ فیصد گھروں میں کنکوں کے ذریعے پانی مہیا کیا جاتا ہے جبکہ ۲ فیصد پبلک سینڈ سے پانی حاصل کرتے ہیں۔ دیہی آبادی کے ۳۶ فیصد کو پانی کی فراہمی ممکن ہو سکی ہے۔ آزادی کے وقت کنکوں کے ذریعے آب رسانی کا کوئی وجود نہیں تھا۔ اس سے قبل شہری علاقوں میں پانی کی فراہمی فی کس ۳۰ گیلن یومیہ تھی جس کو انھوں نے پانچ سالہ منصوبہ کے اتمام تک بڑھا کر ۳۰ گیلن یومیہ بنانے کا منصوبہ بنایا گیا ہے۔

سماجی ڈھانچہ

الف۔ طبی سہولیات

اس وقت علاقہ میں ہسپتالوں میں ۱۳۶۶ بستروں کی گنجائش ہے۔ جو فی ہزار کی آبادی میں ۵۰ افراد کی ضرورت پوری کرتے ہیں۔ ڈاکٹروں کی تعداد بشمول اینکلیا

ڈاکٹروں کے ۳۲۳ ہے۔ جس میں سے ۲۷۷ میڈیکل آفیسرز، ۳۶ ماہر دندان اور ۷۷ ماہرین ڈاکٹرز ہیں جو کہ فی ہزار آبادی میں ۰۰۰۹۹، ۰۰۰۳۳ اور ۰۰۰۲۸ کی اوسط برقرار رکھ رہے ہیں۔ ۱۹۴۳ء اور ۱۹۸۸ء کے درمیان وقت میں طبی سہولتوں کا جدول صفحہ ۲۰ پر ملاحظہ فرمائیں۔

ب۔ تعلیم

آزاد جموں و کشمیر میں ۵ سے ۹ برس تک کی عمر کے ۷۷ فیصد بچے اور ۸۴ فیصد بچیاں سکول جاتی ہیں اور ابھی آزاد کشمیر میں یہ منصوبہ بندی کی گئی ہے کہ ۱۰۰ فیصد لڑکوں اور لڑکیوں کو مابلی سال ۱۹۹۵ء کے آخر تک ابتدائی تعلیم فراہم کر دی جائے گی۔ آزاد کشمیر میں تعلیمی ترقی کا ہاتھ لینے کے لئے ۱۹۵۳ء میں تعلیمی اداروں کی تعداد اور ماحول اس میں اضافے پر مبنی اعداد و شمار ایک جدول میں جو کہ صفحہ ۱۹ پر ہے ملاحظہ فرمائیں۔

ہوائی مشرف

عوام کو تیز رفتار ذریعہ نقل و حمل مہیا کرنے کی خاطر حکومت پاکستان کے حکمہ شہری ہوائی اڈے کے تعاون سے حکومت آزاد جموں و کشمیر نے مظفر آباد اور راولا کوٹ میں دو ہوائی اڈے تعمیر کئے ہیں جو کہ ابھی تک صرف ٹرانز لینڈنگ تک ہی محدود ہیں اس کے علاوہ آٹے والے سالوں کے دوران میرپور اور کوٹلی کے مقامات پر بھی ہوائی اڈے تعمیر کئے جانے کی منصوبہ بندی کی گئی ہے۔

جغرافیائی حالات

پانچ ہزار ایک سو چونتیس مربع میل	رقبہ
یا	
تیرہ ہزار دو صد ستاونے مربع کلومیٹر	آزاد کشمیر کے اضلاع کا رقبہ
منظفر آباد : ۷۱۷ مربع کلومیٹر	
میرپور : ۲۵۲۶ مربع کلومیٹر	
(راواں کوٹ) پونچھ : ۱۳۲۳ مربع کلومیٹر	
بایغ : ۱۳۶۸ مربع کلومیٹر	
کوٹلی : ۱۸۲۳ مربع کلومیٹر	

نوبل : ۱۳۲۹۷ مربع کلومیٹر	طول بلد
۷۳ ڈگری	عرض بلد
۷۵ ڈگری	جغرافیائی خصوصیات
۳۳ ڈگری	
۳۶ ڈگری	آب و ہوا
زیادہ تر پہاڑوں اور پہاڑیوں پر پھیلی ہوئی وادیاں اور میدان ہیں۔	بارش
نیم علاقائی پہاڑی طرز کی ہے۔	بلندی
اوسط ۱۵۰ فٹ میٹر	
جنوب میں ۳۶۰ میٹر	خط برف باری
شمال میں ۶۳۲۵ میٹر	
سرام میں تقریباً ۱۳۰۰ میٹر	خاص دریا
گرمہ میں تقریباً ۳۳۰۰ میٹر	
جہلم، نیلم اور پونچھ	

آبادی - ۱۹۹۳ء

- (۱) کل آبادی (مردم شماری ۱۹۸۱)
- (۲) ۱۹۹۳ء کی تخمینہ آبادی (۲۰۰۰ فیصد سالانہ شرح اضافہ)
- (۳) ۱۹۹۳ء کی مختلف اضلاع کی آبادی تخمینہ (۲۰۰۰)

سال	آزاد کشمیر	مظفر آباد	باج	پونچھ	کوٹلی	میرپور
۱۹۸۱	۱۹۸۰	۳۶۱	۳۵۵	۳۰۰	۳۱۵	۳۳۰
۱۹۹۳	۲۸۰۰	۶۶۰	۳۳۳	۵۵۵	۵۶	۲۶۱

- (۴) مرد (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۵) خواتین (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۶) جنسی تناسب (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۷) ذکی آبادی (۱۹۸۱ء مردم شماری) فیصد
- (۸) شعری آبادی (۱۹۸۱ء مردم شماری) فیصد
- (۹) شرح پیدائش (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۰) شرح اموات (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۱) شرح افزائش آبادی (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۲) فی مربع کلومیٹر آبادی کا تناسب (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۳) فی مربع کلومیٹر آبادی کا تناسب (۱۹۹۳ء میں تخمینہ)
- (۱۴) شرح خواندگی (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۵) مردوں کی خواندگی (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۶) خواتین کی خواندگی (۱۹۸۱ء مردم شماری)
- (۱۷) شرح خواندگی سے تخریب یافتہ کے مطابق (۱۹۹۳ء)
- (۱۸) تخریب ۱۰۰ فیصد مسلمان

انتظامی اعتبار سے

- ۱۔ ڈویژن = ۲
- ۲۔ اضلاع = ۵
- ۳۔ سب ڈویژن تحصیلیں = ۱۷

- ۱۔ ضلع مظفر آباد
- ۲۔ تحصیل مظفر آباد
- ۳۔ تحصیل باغ
- ۴۔ تحصیل آصف آباد
- ۵۔ ضلع میرپور
- ۱۔ تحصیل میرپور
- ۲۔ تحصیل جہلم
- ۳۔ تحصیل ڈڈوال
- ۴۔ تحصیل ساہی

- ۱۔ ضلع باغ
- ۲۔ تحصیل باغ
- ۳۔ تحصیل حرمی
- ۴۔ تحصیل دیر کوت

- ۱۔ ضلع پونچھ
- ۲۔ تحصیل راولا کٹ
- ۳۔ تحصیل پتھری
- ۴۔ تحصیل جھہ
- ۵۔ تحصیل عباس پور

- ۱۔ ضلع کوٹلی
- ۲۔ تحصیل کوٹلی
- ۳۔ تحصیل میال
- ۴۔ تحصیل سنہ

قاسم آباد پولیس اسٹیشن
مرکز کوٹلی
میونسپل کارپوریشن
میونسپل کمیٹیوں
بلڈن کمیٹیاں

۱۰۰
۳۶۱
۳۱۵
۳۰۰
۳۳۰

۱۰۰
۳۶۱
۳۱۵
۳۰۰
۳۳۰

زراعت - ۱۹۹۳ء

- ۱- تجربہ گراؤں کی تعداد جو کہ آزاد کشمیر میں زمین کے ٹاگ ہیں (۱۹۸۰ء) ۷۸ لاکھ
- ۲- تجربہ گراؤں کی تعداد جو کہ پاکستان میں زمین کے ٹاگ ہیں (۱۹۸۰ء) ۳۲ لاکھ
- ۳- آزاد کشمیر میں اوسط کھیت کا رقبہ (۱۹۸۰ء) ۱۷۲ ہیکٹرز
- ۴- پاکستان میں اوسط کھیت کا رقبہ (۱۹۸۰ء) ۳۶۷ ہیکٹرز

فصلیں

مخصوص = کئی - گندم - چاول
معمولی = چنا - دالیں - روغن اجناس - سبزیات اور دھیرا

شہرات

سیب - آڑو - ناشپاتی - اخروٹ - خربانی - آلو بخارا - سی

سبزیات

ٹماٹر - فراش بین - بالگ - کدو - کراٹ - کوہلی - آو - ظلم دھیرا

زیر کاشت رقبہ (۱۹۹۳ء)

۱۷۳۲۲ ہیکٹرز	بار کور رقبہ
کل رقبہ کا ۱۸.۸ فیصد	آبی رقبہ
۲۳۰۰۰۰ ہیکٹرز	غیر آبی رقبہ
۲۲۱۸ ہیکٹرز	رقبہ زیر کاشت کئی
۱۵۴۳۳ ہیکٹرز	رقبہ زیر کاشت جوار
۲۲۹۸۱ ہیکٹرز	رقبہ زیر کاشت چاول
۲۳۰ ہیکٹرز	رقبہ زیر کاشت گندم
۳۰۸۷ ہیکٹرز	رقبہ زیر کاشت چنا
۸۷۰۴۳ ہیکٹرز	دیگر فصلوں کے زیر کاشت رقبہ (سبزیات)
۹۵۵ ہیکٹرز	رقبہ زیر کاشت پھلدار پودہ جات
۲۲۱ ہیکٹرز	
۹۲۱ ہیکٹرز	

زیر استعمال فارم مشینری (پبلک سیکٹر)

۱- ٹریکٹرز	-	۱۰
۲- ٹریل ڈائزرز	-	۷
۳- ٹریلرز	-	۵

کھاد کا استعمال و تحفظ پودہ جات

۱۹۹۳-۱۹۹۴ء کے دوران تمام اقسام کی کھادیں استعمال ہوئیں	۷۷۶ ہیکٹرز ٹن
۱۹۹۳-۱۹۹۴ء کے دوران تمام اقسام کی کھادیں استعمال ہوئیں	۶۰۷۳ ہیکٹرز ٹن
۱۹۹۳-۱۹۹۴ء کے دوران تحفظ پودہ جات	۷۰۰ ہیکٹرز رقبے میں کیا گیا
۱۹۹۳-۱۹۹۴ء کے دوران تحفظ پودہ جات	۷۷۰ ہیکٹرز رقبے میں کیا گیا

۱۹۹۳-۱۹۹۴ء کے دوران زراعت کی سیم کی الیکشن میں کئے جانے کے باعث کم کھادیں استعمال ہوئیں۔

کھیتی باڑی کے بارے میں ضلع وار معلومات

بمطابق زرعی مردم شماری ۱۹۸۰ء

مظفر آباد	سرگودھا	کوٹلی	پانچ تلواریں	آزاد کشمیر	کل کھیتوں کی تعداد
۵۹۷۶	۳۱۶۶	۳۷۳۱	۸۷۶۲	۲۳۳۸۰	کھیتوں کے مالکوں کے
۳۳۵۷	۲۶۱۰	۲۲۵۲	۷۵۵۶	۲۹۷۳	زیر کاشت کھیت
۵۲۳	۲۵۲	۲۵۵۶	۱۹۸	۷۲۳	مالکوں/مزارعوں کے
۷۱۰۸	۸۸۶۵	۶۷۶۶	۹۹۳۱	۲۳۳۹۶	کھیتوں کا کل رقبہ (ہیکٹرز)
۳۲۸۳	۲۲۹۲	۳۲۹۳	۵۶۲۳	۱۷۳۳۲	زیر کاشت رقبہ (ہیکٹرز)
۲۲۶۳	۲۳۷۹	۲۲۹۲	۲۳۳۹	۱۲۳۸۳	غیر زیر کاشت رقبہ (ہیکٹرز)
۳۸۳۲	۳۱۷۸	۲۳۳۹	۳۳۳۸	۱۲۸۸۶	مقبول کاشت رقبہ
۱۳	۲۸	۱۳	۱۱	۱۳	کھیتوں کا اوسط رقبہ (ہیکٹرز)
۶۶	۱۱	۶۷	۶۶	۶۷	اوسط زیر کاشت رقبہ (ہیکٹرز)
۱۸	۶۳	۶۳	۲۰	۱۳	نقصان کے کھیت
۰	۷	۸	۸	۸	نقصان زدگی استعمال کی استطاعت
					مٹی کی پیداوار فی ہیکٹرز
۹۸۲	۳۵	۹۸۲	۹۹	۹۹	(کلوگرام) میں
					گندم کی پیداوار فی ہیکٹرز
۷۳	۱۰	۸۶	۱۸۵	۹۳	(کلوگرام) میں
					چاول کی پیداوار فی ہیکٹرز
۱۳۳	۱۸۱	۱۳۷	۶۸	۱۳۶	(کلوگرام) میں

جنگلات - ۱۹۹۳ء

رقبہ زیر جنگل	کل ہیکٹرز
رقبہ تحت تجارتی جنگلات	۵۱۶۶۱
مگر جنگلات کے تحت ریج لینڈ	۳۷۸۵۶
رقبہ زیر راولدار درختوں	۶۶۸
	۱۷۶۸
رقبہ زیر لاکھ درختوں	(کل جنگل کے حصہ رقبہ ۳۰۳۲۷ ہیکٹرز)
	۳۳۵۱
رقبہ زیر پھل درختوں	(کل جنگل کے حصہ رقبہ ۷۲۲۷ ہیکٹرز)
	۵۷۱۳
رقبہ برائے سبز گھاس	(کل جنگل کے حصہ رقبہ ۲۰۰۷ ہیکٹرز)
	۴۰۷
رقبہ برائے دیگر درختوں یا ریج لینڈ	(کل جنگل کے حصہ رقبہ ۷۲۹۰ ہیکٹرز)
	۱۳۳۲۱
بقا رقبہ زیر غیر تجارتی جنگلات تحت مگر جنگلات	۱۸۳۰۹
	(کل جنگل کے حصہ رقبہ ۳۲۲۲ ہیکٹرز)
کل تجارتی جنگل =	۳۲۷۷۰

یہ ایسے علاقہ جات ہیں کہ پہاڑوں کی چوٹیوں پر ہیں جہاں پر پتے لگائے جاسکتے ہیں اور یہ کچھ بڑا جگہ ہے۔

۱۔ حیوانات

تعداد در سال ۱۹۹۳	قسم
۳۳۳۰۰۰	موٹی (کائیں)
۳۸۲۰۰۰	بیتیں
۸۳۰۰۰۰	بکریاں
۱۸۸۰۰۰	بھیریں
۳۹۷۳۰۰۰	مرغیاں
۸۰۰	اونٹ
۳۵۰۰۰	گدھے
۸۰۰۰	گھوڑے
۲۰۰۰	بھریں

۲۔ حیوانات کے علاج معالجہ کی سہولیات

۱۷	=	وینٹری ہسپتال	۱۔
۲۲	=	وینٹری ڈپنٹریاں (اسے کاس)	۲۔
۶۱	=	وینٹری ڈپنٹریاں (بی کاس)	۳۔
۳۳	=	وینٹری سنٹرز	۴۔
۳۹	=	پولٹری سنٹرز	۵۔
۸	=	مصنوعی نسل کشی کے مراکز	۶۔
۲	=	بیماریوں کے تحقیقی مراکز	۷۔

برقی قوت - ۱۹۹۳ء

سال	کل سکشن	گھنٹہ	تھارتی	صفحہ
۱۹۸۱-۱۹۸۸	۱۹۵۶۱	۱۷۲۶۱	۲۱۳۳	۳۳۳
۱۹۹۰-۱۹۸۹	۲۲۲۸۳۰	۱۹۰۹۱	۲۶۵۱	۱۵۵
۱۹۹۰-۱۹۹۰	۲۳۲۳۲۸	۲۰۲۸۷۸	۵۲۹۷۵	۱۵۵
۱۹۹۲-۱۹۹۱	۲۲۱۷۳۳	۲۵۶۶۱	۲۸۹۸	۲۰۶
۱۹۹۳-۱۹۹۲	۲۵۲۳۹۷	۲۲۱۷۱۳	۲۹۳۵	۲۷۹
۱۹۹۳-۱۹۹۳	۲۶۵۰۶۳	۲۳۲۹۰	۳۰۳۹۰	۲۸۳

۳	پھولے پن بجلی کر
۳۳۳	بجلی سے شور و صبا
۳۳۹	اچھی اور اہلی ٹی لائنز کو میٹریں
۵	گرا ایشین
۵۱۳	زبانہار مرز
۲۶۵۰۴	صارفین
۱۲۱ ایم وی اے	گرڈ کی موجودہ قوت
۱۷۶ کے ڈیجیٹل انج	بجلی کی ٹی کس تقسیم

نقل و حمل و مواصلات

۱۔ محکمہ پی ڈی بی کے تحت بنی ہوئی سڑکیں۔

(کلومیٹرز)

سڑک کی اقسام	آزاد کشمیر	منظر آباد	میرپور	پونچھ	باغ	کوٹلی
پتہ	۱۹۷۶	۳۶۹	۵۰۷	۳۱۳	۲۹۲	۳۹۳
غیر پتہ	۱۱۹۲	۳۲۵	۱۳۲	۱۷۸	۱۷۷	۲۷۰
ٹول	۳۲۸۸	۸۹۳	۳۳۹	۳۹۳	۳۶۹	۶۶۳

محکمہ ٹول گورنمنٹ و پبلیک ورکی ترقی کے تحت بنی ہوئی سڑکیں۔

(کلومیٹرز)

سڑک کی اقسام	آزاد کشمیر	منظر آباد	میرپور	پونچھ	باغ	کوٹلی
پتہ	-	-	-	-	-	-
غیر پتہ	۲۲۳۹	۱۳۶	۶۶۰	۳۵۶	۲۷۸	۸۰۹
ٹول	۲۲۳۹	۱۳۶	۶۶۰	۳۵۶	۲۷۸	۸۰۹

لاسکی

۳ =	۱۔ جنرل پوسٹ آفس
۳۹۰ =	۲۔ برانچ پوسٹ آفس
۱۷۱ =	۳۔ سب پوسٹ آفس
۶ =	۴۔ ایجنسی پوسٹ آفس
۱۱۳ =	۵۔ ٹیلی ایکسیجنگ دفاتر
۱۶۲۵ =	۶۔ ورکنگ ٹیلیفون کنکشنوں کی تعداد
۱۸۳۷۵ =	۷۔ کل ٹیلیفون کنکشنوں کی استطاعت
۵۷ =	۸۔ ڈاکخانہ جات کے زیر اہتمام پبلک کال آفس
۱۱۸ =	۹۔ ایس۔ سی۔ او کے زیر اہتمام پبلک کال آفس
۷۵ =	۱۰۔ زائد محکمہ پبلک کال آفس

نوٹ = پی سی او کئمپ بند کر دیا گیا ہے۔

۱۔ آب رسانی و مکانیت

نکلوں کے ذریعے پانی کی بہم رسانی

شہری۔	۷۶ فیصد گھریلو سکنشن
ویرانی۔	۲ فیصد پبلک سینڈ
	۳۶ فیصد

ب۔ مکانیت بمطابق مردم شماری ۱۹۸۰ء

مکانوں کی نوعیت	آزاد کشمیر
مملکتی مکان	۹۳۶۶ فیصد
کرائے کے مکان	۲۶۲ فیصد
بلا کرایہ مکان	۳۶۲ فیصد

مکانیت بلحاظ فراہمی آب۔

گھر کے اندر پانی بذریعہ پائپ	۳۶۲ فیصد
مکان کے اندر پانی بذریعہ پینڈ پائپ	۱۶۲ فیصد
مکان کی حدود کے اندر پانی بذریعہ کنواں	۶۹ فیصد
مکان کے باہر پانی بذریعہ پائپ	۲۶۸ فیصد
مکان کے باہر پانی بذریعہ پینڈ پائپ	۱۶۲ فیصد
مکان کے باہر پانی بذریعہ کنواں	۱۳۶۷ فیصد
بذریعہ تالاب، چشمہ، جات، دریا و ندیاں	۷۷۶۰ فیصد

مکانیت بلحاظ دیگر سہولیات۔

باورچی خانہ علیحدہ	۵۲۶۶ فیصد
باورچی خانہ (جس میں دوسرے حصہ دار ہیں)	۳۶۰ فیصد
بغیر باورچی خانہ	۳۳۶۳ فیصد
عسل خانہ علیحدہ	۳۳۶۳ فیصد
عسل خانہ (جس میں دوسرے حصہ دار ہیں)	۳۶۱ فیصد
بغیر عسل خانہ	۵۲۶۶ فیصد
بمراہ بیت الخلاء کے مکانیت	۳۸۶۱ فیصد
بغیر بیت الخلاء کے مکانیت	۶۶۹ فیصد

آزاد کشمیر میں ۱۹۹۷ء کے تعلیمی اداروں کا موجودہ
تعلیمی اداروں کی تعداد سے موازنہ

نام ادارہ	۱۹۹۷ء	۱۹۸۸ء	۱۹۹۳ء	مردان	زنانہ	مردان	زنانہ	مردان	زنانہ	کل
۱- بنیادی سکول	۲۵۰	۳	۲۵۳	۶۹۶	۱۳۳۳	۶۳۲	۲۴۱۳	۲۴۱۳	۲۴۱۳	۴۸۲۶
۲- متوسط سکول	۲۹	۱	۳۰	۲۲۳	۸۱۹	۱۲۹	۲۰۸	۲۰۸	۲۰۸	۴۱۶
۳- ثانوی سکول	۶	-	۶	۲۸۵	۱۳۰	۱۵۵	۳۰۸	۳۰۸	۳۰۸	۶۱۶
۳- پرائیویٹ ثانوی سکول	-	-	-	-	-	۶	۲	۲	۲	۸
۵- اعلیٰ ثانوی سکول	۱	-	۱	۲۷	۸	۱۹	۱۵	۱۵	۱۵	۳۲
۶- ڈگری کالج	-	-	-	۹	۳	۱۳	۱۰	۱۰	۱۰	۲۹
۷- پوسٹ گریجویٹ کالج	-	-	-	۱	-	۱	۱	۱	۱	۲
۸- کالج برائے تعلیم	-	-	-	۳	۲	۱	۱	۱	۱	۶
۹- یونیورسٹی کالج	-	-	-	۱	-	۳	۲	۲	۲	۶
۱۰- مرکز وسیع تعلیم	-	-	-	۱	-	۱	-	-	-	۱
۱۱- اساتذہ کا زمرہ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کتابت تربیت کا مرکز	-	-	-	۱	-	۱	-	-	-	۱
۱۲- کتب	-	-	-	۱۳	-	۱۳	-	-	-	۲۶
۱۳- مسجد سکول	-	-	-	۱۰۸۱	-	۱۰۸۱	-	-	-	۲۱۶۲
۱۳- محلہ سکول	-	-	-	۱۸	-	۱۸	-	-	-	۳۶
۱۵- دیہی تربیت گاہ	-	-	-	۱۲	-	۱۲	-	-	-	۲۴
۱۶- مرکز خواہنگی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
تعلیم بالغان	-	-	-	۱۳	-	۱۳	-	-	-	۲۶
۱۷- پٹی ٹی سی سنٹر	-	-	-	۹	۹	۹	۱۸	۹	۹	۳۶
۱۸- ایگزٹریٹو کالج	-	-	-	۳	۳	۳	۸	۳	۳	۱۶
۱۹- میراں	۲۸۶	۵	۲۹۱	۲۵۸۶	۲۳۸۱	۵۰۶۷	۲۳۲۲	۲۳۲۲	۲۳۲۲	۴۶۴۴

صحت عامہ

آزاد کشمیر میں ۱۹۹۷ء کی طبی سہولیات کا

موجودہ سہولیات سے موازنہ

۱۹۹۳ء	۱۹۸۸ء	۱۹۹۷ء
-	۱۰	۱۳
-	۱	۱
۳۰	۱۳۶۶	۱۳۶۶
-	۱۸	۲۳
۱۱	۳۱۸	۵۱۳
-	۱۷	۸۶
-	۳۲۰	۳۸۸
-	۳۰	۳۶
-	-	۳۰
-	۹۵	۹۶
-	۶۰	۸۶
-	۶۷	۱۵۸۹
-	۸۶	۹۱
-	۱۵	۸۶

طبی سہولیات

ہسپتال مد سی ایم ایچ ہسپتال

تپ دق کے ہسپتال

☆ ہسپتالوں میں بستروں کی تعداد

دیہی طبی مراکز

بنیادی طبی سطح

زچہ دلچہ کی صحت کے نگہداشت کے

طبی مراکز

ماہرین خصوصی ڈاکٹرز اور انتظامی ڈاکٹرز

جراح دندان

دانتوں کے کلینک

نرسیں

خواتین طبی نگران

دیہی دایہ جات/ٹی بی اے

☆ انسداد امراض کا احاطہ

ای بی آئی سنٹرز

☆ بچوں کے چھ مملکت امراض

☆ اس میں دوسرے چھک ہسپتال اداروں کے نیز بھی شامل ہیں۔

صنعتیں و معدنیات

۱- صنعتیں -

ٹائپ	آزاد کشمیر	مظفر آباد	پونچھ	باغ	میرپور	کوٹلی
پبلک	-	-	-	-	-	-
پرائیویٹ	۶۷۹	۱۵۰	۶۶	۳۸	۳۳۰	۹۵
ٹوٹل	۶۷۹	۱۵۰	۶۶	۳۸	۳۳۰	۹۵

۲- صنعتوں کی اقسام

نمبر	صنعتوں کے نام	تعداد	نمبر	صنعتوں کے نام	تعداد
۱-	ووڈورکس اینڈ		۲-	کاسٹنگس	۳۳
	فرنیچر باؤسز	۱۰۹	۳-	پولٹری فارم	۲۴
۳-	فوڈ اینڈ سٹریٹ	۲۵	۶-	ٹیکسٹائل ملز	۱۲
۵-	فلور ملز	۲۱	۸-	سٹیل ورکس اینڈ ویلڈنگ	۱۲
۷-	آرمر فیکٹریز	۱۳	۱۰-	گرش مشینز	۱۱
۹-	ٹوٹیکو اینڈ سٹریٹ	۱۱	۱۲-	پرنٹنگ پریس	۸
۱۱-	مین جو ملز	۱۲	۱۳-	آئل ملز	۷
۱۳-	پلاسٹک اینڈ سٹریٹ	۷	۱۶-	آگس فیکٹریز	۳
۱۵-	سٹیل ملز	۶	۱۸-	میڈیسن اینڈ سٹریٹ	۳
۱۷-	شوہ اینڈ سٹریٹ	۳	۲۰-	رائس ملز	۲
۱۹-	بیجے ملز	۳	۲۲-	کشمیر نائز اینڈ ربر فیکٹری	۱
۲۱-	یوٹائلٹی سینٹ		۲۳-	فائبر سٹار سٹیل	
	اینڈ پائپ اینڈ سٹریٹ	۱		سولڈنگ اینڈ سٹریٹ	۱
۲۳-	میاں محمد شوگر مل	۱	۲۵-	متفرقات	۳۳۸

۳- صنعتی مراکز -

۱ =	صنعتی علاقہ جات
۲ =	ووٹیکٹل یوٹھ سنٹرز برائے مردان
۳ =	ووٹیکٹل یوٹھ سنٹرز برائے خواتین
۵ =	ووٹیکٹل ادارے برائے مردان
۵ =	خواتین کے لئے تربیتی و ترقیاتی ادارے
۲ =	برائے چوٹی کام و اونٹنی چرائی
۳۱ =	صنعتی سکول برائے خواتین
۵ =	کثیرالتجارتی تربیتی مراکز برائے خواتین
۳ =	صنعتی بیلو ائمپوریم

۳- معدنیات -

نمبر	معدنیات	نمبر	معدنیات
۱	چیس (کھرباشی)	۱	اسٹیلٹھ
۳	کولڈ	۲	فائرنگ (بھمائی)
۵	پاکسٹ	۶	گرنیٹ
۷	مائیٹکا (برق)	۸	لیومائٹ
۹	سنگ مرمر	۱۰	ریت
۱۱	رہی	۱۲	بیشٹائٹ
۱۳	ٹورمالین	۱۴	زرد آچ
۱۵	ڈولومائٹ	۱۶	فلپسار
۱۷	پارٹائلز	۱۸	سٹرائٹ
۱۹	لائم سٹون	۲۰	کاپر
۲۱	سینٹ میزٹل		

سیاحت

مقامات جہاں پر محکمہ جنگلات، محکمہ سیرسیاحت اور محکمہ تعمیرات عامہ کے تحت سیاحتی قیام گاہیں بنی ہوئی ہیں۔

محکمہ جنگلات کے تحت تفریحی قیام گاہیں

۱۔ ضلع مظفر آباد کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس نون بنگلہ	۱۱۔ ریٹ ہاؤس سکین
۲۔ " " ڈنگیاں	۱۲۔ " " توڑی ناڑ
۳۔ " " ساحلہ نسیم ویلی	۱۳۔ " " بھلت
۴۔ " " بابڑی اشکوٹ	۱۴۔ " " ریشیاں
۵۔ " " کیرن	۱۵۔ " " کابیاں
۶۔ " " دواریاں	۱۶۔ " " گڑھی دوشہ
۷۔ " " تھنیاں	۱۷۔ " " کوبالہ
۸۔ " " شاردہ	۱۸۔ " " داؤکن
۹۔ " " کیل	۱۹۔ " " چکوٹھی
۱۰۔ " " جاتوئی	۲۰۔ " " ڈنہ
	۲۱۔ لاگ ہٹ پینتیاں لپہ

۲۔ ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس دھیرکوٹ	۳۔ ریٹ ہاؤس فارورڈ گھوٹ
۲۔ " " ارچہ	۵۔ " " بھیدی
۳۔ " " محمود گلی	۶۔ لاگ ہٹ دھیرکوٹ

۳۔ ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس پلندری	۳۔ ریٹ ہاؤس تراؤ کھل
۲۔ " " بلوچ	۴۔ " " عباس پور

۴۔ ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس سنہ	۶۔ ریٹ ہاؤس ہولاڑ
۲۔ " " چھوچھ	۷۔ " " کھوئی رنہ
۳۔ " " برودہیاں	۸۔ " " کوٹلی
۴۔ " " فتح پور نکمیاں	۹۔ " " منصور
۵۔ " " سنہ بند	

۵۔ ضلع میرپور کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس میرپور	۳۔ ریٹ ہاؤس پینجیاں
۲۔ " " بانسہ	۵۔ " " چوکی
۳۔ " " ہنڈی چوتترہ	۶۔ " " بھمبر

۲۔ محکمہ سیوریج کے تحت تفریحی قیام گاہیں

۱۔ ضلع مظفر آباد کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس مظفر آباد	۱۱۔ ٹوریزٹ ریٹ ہاؤس شاردوا
۲۔ ریٹ ہاؤس چنکار	۱۲۔ ٹوریزٹ ریٹ ہاؤس ٹیلم
۳۔ ریٹ ہاؤس پنیشیاں (لیپہ)	۱۳۔ ٹوریزٹ ریٹ ہاؤس ٹون بگلہ
۴۔ ریٹ ہاؤس ٹیلم	۱۴۔ ۱۔ ٹنگلز ہٹ سبزی
۵۔ ریٹ ہاؤس ہلمت	۱۵۔ یوتھ ہاسٹل شاردوا (۲)
۶۔ فارسٹ ہٹ سائڈ (۲)	۱۶۔ یوتھ ہاسٹل راولپنڈی (زیر تعمیر)
۷۔ ٹوریزٹ ہٹ کھن (۲)	۱۷۔ ٹوریزٹ ہٹ چنکار
۸۔ ٹوریزٹ ہٹ دواریاں	۱۸۔ ٹوریزٹ ریٹ ہاؤس سدھن گلی (زیر تعمیر)
۹۔ ٹوریزٹ ریٹ ہاؤس بھٹی	۱۹۔ ٹوریزٹ ہٹ ڈنڈ
۱۰۔ ٹوریزٹ ہٹ شاردوا	۲۰۔ ٹوریزٹ ہٹ شہید گلی (زیر تعمیر)
- ۱۱۔ قیدی ایک زیر تعمیر ہے۔

۲۔ ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ٹوریزٹ ہٹس دھیر کوٹ (۳ عدد)	۳۔ لاگ ہٹ دھیر کوٹ
۲۔ ریٹ ہاؤس نیلہ ہٹ (زیر تعمیر)	۴۔ ریٹ ہاؤس لس ڈنڈ (زیر تعمیر)

۳۔ ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس راولا کوٹ (۲ عدد)	۴۔ ہٹ چھونا گلہ (نچوسہ)
۲۔ پانی ان (سراے)	۵۔ یوتھ ہاسٹل چھونا گلہ (زیر تعمیر)
۳۔ ٹوریزٹ ریٹ ہاؤس کیمیاں (زیر تعمیر)	

۳۔ ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس کوٹلی	۳۔ ریٹ ہاؤس کھوئی رنڈ
۲۔ ریٹ ہاؤس کرا بھمان	۴۔ ریٹ ہاؤس فتح پور کیمیاں

۵۔ ضلع میرپور کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ۱۔ ٹنگلز ہٹ میرپور	۳۔ ریٹ ہاؤس دہلی جوہترہ
۲۔ انفارمیشن سنٹر میرپور آزاد کشمیر	

۲۔ محکمہ تعمیرات عامہ کے تحت تفریحی قیام گاہیں

۱۔ ضلع مظفر آباد کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ شیٹ گیٹ ہاؤس نژد مظفر آباد	۵۔ گیٹ ہاؤس مظفر آباد
۲۔ ریٹ ہاؤس لوہارگلی مظفر آباد	۶۔ ریٹ ہاؤس چناری
۳۔ ریٹ ہاؤس چکار	۷۔ ریٹ ہاؤس اٹھمام
۴۔ انکیشن ہٹ میراتھلیاں (مظفر آباد)	۸۔ ریٹ ہاؤس بیٹیاں (زیر تعمیر)

۲۔ ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس باغ	۵۔ ریٹ ہاؤس سدھن گلی
۲۔ ریٹ ہاؤس کوند	۶۔ ریٹ ہاؤس محمودگلی (زیر تعمیر)
۳۔ ریٹ ہاؤس خورشید آباد (زیر تعمیر)	۷۔ ریٹ ہاؤس پٹنگلی (زیر تعمیر)
۴۔ ریٹ ہاؤس نیلہ ہٹ (زیر تعمیر)	

۳۔ ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس بھہرہ	۵۔ ریٹ ہاؤس پلندری
۲۔ ریٹ ہاؤس تراؤ کھل	۶۔ گیٹ ہاؤس راوا لاگوٹ
۳۔ انکیشن ہٹ منگ	۷۔ ریٹ ہاؤس پتھیمین
۴۔ ریٹ ہاؤس بنجوس	

۳۔ ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس کوٹلی	۲۔ ریٹ ہاؤس فتح پور کھیال (زیر تعمیر)

۵۔ ضلع میرپور کے اندر سیاحتی مقامات

۱۔ ریٹ ہاؤس میرپور	۴۔ ریٹ ہاؤس برنالہ (زیر تعمیر)
۲۔ ریٹ ہاؤس بھمبر	۵۔ ریٹ ہاؤس ڈڈیال (زیر تعمیر)
۳۔ ریٹ ہاؤس سمانتی	

۳۔ محکمہ صنعت کے تحت تفریحی قیام گاہیں

۱۔ ریٹ ہاؤس میرپور	۳۔ ریٹ ہاؤس کوٹلی
۲۔ ریٹ ہاؤس ڈڈیال (زیر تعمیر)	

۱۹۵۵ء تا ۱۹۹۸ء

ترقیاتی منصوبہ جات

عرصہ	کل رقم	اوسط فی سال	(رقم ملین میں)
پہلا ترقیاتی منصوبہ ۱۹۵۵ء تا ۱۹۶۰ء	۱۰۶۰۰۰	۲۶۰۰۰	
دوسرا منصوبہ ۱۹۶۰ء تا ۱۹۶۵ء	۳۹۶۳۴۰	۷۹۲۶۸	
تیسرا منصوبہ ۱۹۶۵ء تا ۱۹۷۰ء	۸۸۰۵۰	۱۷۶۱۰	
غیر منصوبہ بندی کا عرصہ ۱۹۷۰ء تا ۱۹۷۸ء	۷۱۱۶۳۳۳	۱۷۷۹۰۸	
پانچواں پانچسالہ منصوبہ ۱۹۷۸ء تا ۱۹۸۳ء	۱۳۳۳۶۰۰۰	۲۸۸۶۸۰۰	
چھٹا پانچسالہ منصوبہ ۱۹۸۳ء تا ۱۹۸۸ء	۳۱۰۴۶۳۷۸	۶۲۰۹۲۷۶	
ساتواں پانچسالہ منصوبہ ۱۹۸۸ء تا ۱۹۹۳ء	۵۲۱۹۶۸۰۰	۱۰۴۳۹۳۶۰	
آٹھواں پانچسالہ منصوبہ ۱۹۹۳ء تا ۱۹۹۸ء	۹۷۲۸۶۰۰۰	۱۹۴۵۶۶۰۰	

☆ ۵۱۰ ملین ضروری ترقیاتی پروگرام کے لئے شامل ہے۔

چھٹے پانچسالہ منصوبہ اور
ساتویں پانچسالہ منصوبہ کے تحت سالانہ ترقیاتی پروگرام و
خصوصی ترقیاتی پروگرام ۱۹۸۸ء تا ۱۹۹۳ء

(۱) چھٹے پانچسالہ منصوبہ از ۱۹۸۳ء تا ۱۹۸۸ء کے تحت
ترقیاتی پروگرام

(رقم ملین میں)

سال	سالانہ ترقیاتی تجاویز	مفادات	فیصد مفادات
۱۹۸۳-۸۴	۳۹۹۶۳۰۰	۳۰۵۶۳۱۳	۱۰۲.۶۳ فیصد
۱۹۸۴-۸۵	۳۵۰۶۰۰۰	۲۳۸۰۸۸۸	۹۷.۶۵ فیصد
۱۹۸۵-۸۶	۷۱۱۶۳۰۰	۶۳۱۶۵۳۹	۱۰۳.۶۳ فیصد
۱۹۸۶-۸۷	۷۲۸۶۲۴۸	۷۲۴۰۳۲۶	۱۰۳.۶۷ فیصد
۱۹۸۷-۸۸	۸۹۳۶۰۰۰	۸۶۰۶۲۸۳	۹۶.۶۶ فیصد
ٹوٹل	۳۰۳۹۶۸۲۸☆	۳۰۹۸۰۳۵۸	۱۰۱.۶۹ فیصد

☆ منصوبہ کے دوران اصل مال تجویز ۳۱۱۴۰۰۰۰ ملین روپے تھی۔

(از ۱۹۸۸ء تا ۱۹۹۳ء)

(ب) ساتویں پنجسالہ منصوبے کے تحت ترقیاتی پروگرام

اور ترقیاتی پروگرام ۹۳-۱۹۹۳ء، ۹۵-۱۹۹۳ء

(رقم ملین میں)

سال	ساتویں ترقیاتی تجاویز	مقادات	فیصد مقادات
۱۹۸۸-۱۹۸۹ء	۸۳۷۰۸۲	۸۳۵۰۶۲۵	۹۹ء فیصد
۱۹۸۹-۱۹۹۰ء	۹۶۷۰۰۰	۹۵۲۰۱۳۳	۹۹ء فیصد
۱۹۹۰-۱۹۹۱ء	۹۶۵۰۶۳۸	۹۳۸۰۵۱۱	۹۸ء فیصد
۱۹۹۱-۱۹۹۲ء	۸۶۳۰۳۹۰	۸۶۰۰۰۰	۹۹ء فیصد
۱۹۹۲-۱۹۹۳ء	۹۳۲۰۱۹۱	۹۰۳۰۶۵۰۷	۹۶ء فیصد
۱۹۹۳-۱۹۹۴ء	۱۳۲۶۰۵۸۲	۱۰۷۰۶۳۹۶	۸۰ء فیصد
۱۹۹۴-۱۹۹۵ء	۱۲۳۰۶۳۰۷	-	-

فائل نمبر اعداد و شمار آٹھویں پنجسالہ منصوبے کی پہلے اصل تجویز ۵۲۱۹۰۸۰ ملین روپے تھی۔

(ج) خصوصی ترقیاتی پروگرام ۱۹۸۸ء تا ۱۹۹۵ء

(رقم ملین میں)

سال	خصوصی ترقیاتی پروگرام کی ایلوٹیشن	مقادات	فیصد مقادات
۱۹۸۸-۱۹۸۹ء	۸۶۰۷۵	۸۶۰۰۲	۹۹ء فیصد
۱۹۸۹-۱۹۹۰ء	۶۷۰۰۰۰	۶۵۶۰۷۶	۹۸ء فیصد
۱۹۹۰-۱۹۹۱ء	۱۰۶۰۰۰۰	۸۵۰۸۷۶	۸۱ء فیصد
۱۹۹۱-۱۹۹۲ء	۳۶۰۵۰	۳۵۰۵۱۵	۹۷ء فیصد
۱۹۹۲-۱۹۹۳ء	۳۷۰۰۰۰	۳۳۰۶۲۹	۹۲ء فیصد
۱۹۹۳-۱۹۹۴ء	۳۳۰۹۱۱	۳۱۰۱۱۳	۹۷ء فیصد
۱۹۹۴-۱۹۹۵ء	۳۷۰۰۰۰	-	-

ساتویں پنجسالہ منصوبہ میں خرچ اور آٹھویں پنجسالہ منصوبہ

میں خرچ کی تجویز بحوالہ مختلف سیکٹرز

(۱۹۸۸ء-۱۹۹۳ء و ۱۹۹۳ء-۱۹۹۸ء)

(رقم ملین میں)

نام شعبہ	ساتویں پنجسالہ منصوبہ میں خرچ کی تجویز	ساتویں پنجسالہ منصوبہ میں خرچ کا فیصد	آٹھویں پنجسالہ منصوبہ میں خرچ کی تجویز (۱۹۸۸-۹۳ء)
۱- زراعت	۷۳۹۰۶۹	۹۷ء فیصد	۱۹۸۳۰۰۰
۲- بجلی	۸۱۲۰۳۲۵	" ۱۰۰ء	۱۶۰۰۰۰۰
۳- پانی	۲۲۶۷۸۸	" ۹۹ء	۲۱۵۰۰۰
۳- صنعتیں اور معدنیات	۱۳۳۰۹۳۲	" ۹۶ء	۳۰۰۰۰۰
۵- رسل و رسائل و مواصلات	۱۱۲۰۶۵۰	" ۹۸ء	۱۷۷۵۰۰۰
۶- تعمیراتی منصوبہ بندی	۳۱۶۰۶۷۸	" ۹۷ء	۱۲۸۲۰۰۰
۷- تعلیم و تربیت	۳۸۰۰۶۵۷۸	" ۹۶ء	۱۵۳۸۰۰۰
۸- صحت عامہ	۳۱۳۰۶۹۵۹	" ۹۷ء	۱۱۳۵۰۰۰
۹- دیگر ترقی	۲۳۱۲۳۷	" ۹۳ء	-
۱۰- دیگر	۵۰۳۰۵۷	" ۸۸ء	-
۱۱- خصوصی ترقیاتی پروگرام	۳۱۷۰۶۷۹	" ۹۲ء	-
بیزان	۳۷۰۰۹۲۲	" ۷۷ء	۹۷۲۸۰۰۰

نظر ثانی شدہ و تخمینہ آمدنی در بجٹ
حکومت آزاد ریاست جموں و کشمیر ۹۳-۱۹۹۳ء محکمہ وار
(۹۳-۱۹۹۳ء)

نام محکمہ	نظر ثانی شدہ آمدنی	تخمینہ آمدنی
۱- ریاستی محصولات	۱۳۳'۵۳'۷۰۰	۱۶۵'۰۰۰'۰۰۰
۲- ماگزازی	۱'۲۰۰'۰۰۰	۱'۰۰۰'۰۰۰
۳- اشام	۲'۷۰۰'۰۰۰	۲'۳۰۰'۰۰۰
۴- پنکات	۳'۵۰'۰۰۰'۰۰۰	۳'۳۰'۰۰۰'۰۰۰
۵- وصولیات رجسٹری	۱'۵۰۰'۰۰۰	۱'۸۰۰'۰۰۰
۶- عدل و انصاف	۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۱۰۰'۰۰۰
۷- جیل خانہ جات	۸۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰
۸- پولیس	۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۱۲۰'۰۰۰
۹- شہری دفاع	-	۲۵۰'۰۰۰
۱۰- تعلیم	۱۰'۰۰۰'۰۰۰	۱۱'۰۰۰'۰۰۰
۱۱- صحت عامہ	۲'۹۰۰'۰۰۰	۳'۵۰۰'۰۰۰
۱۲- زراعت	۳'۵۰۰'۰۰۰	۳'۵۰۰'۰۰۰
۱۳- امور حیوانات	۳'۵۰۰'۰۰۰	۵'۰۰۰'۰۰۰
۱۴- امداد باہمی	۳'۵۰'۰۰۰	۳'۵۰'۰۰۰
۱۵- صنعت و حرفت	۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۶۰۰'۰۰۰
۱۶- ایریشن	۱۲۰'۰۰۰	۲۰۰'۰۰۰
۱۷- متفرقات	۲۰'۰۰۰'۰۰۰	۲۵'۰۰۰'۰۰۰
۱۸- تعمیرات عامہ	۳'۹'۵۳'۰۰۰	۳'۳'۰۰۰'۰۰۰
۱۹- برقیات	۵۳۳'۰۰۰'۰۰۰	۵۱۰'۰۰۰'۰۰۰
۲۰- سرکاری چھاپہ خانہ	۳'۳'۰۰۰'۰۰۰	۳'۵'۰۰۰'۰۰۰
۲۱- آرٹس سروسز بورڈ	۲'۰۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰'۰۰۰

۲۲- محکمہ امور زمین	۱'۷۰۰'۰۰۰	۱'۵۰۰'۰۰۰
۲۳- خوراک	۳'۶۰۰'۰۰۰	۷'۳۰۰'۰۰۰
۲۴- سیرسیاحت	۳۵۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰
۲۵- آمدنی آزاد جموں و کشمیر کونسل	۶۶۰'۰۰۰'۰۰۰	۶۲۵'۰۰۰'۰۰۰
۲۶- حصہ فیڈرل ٹیکس	۸۳۰'۰۶۰'۰۰۰	۸۳۰'۰۶۰'۰۰۰
۲۷- وفاقی امداد برائے خسارہ میزانیہ	۸۸۲'۶۹۲'۰۰۰	۸۹۰'۷۳۳'۰۰۰
۲۸- خالص کیپیٹل وصولیاں	۱۰'۰۰۰'۰۰۰	۱۰'۰۰۰'۰۰۰
ٹوٹل	۳'۵۳۸'۸۱۸'۰۰۰	۳'۶۲۲'۸۵۹'۰۰۰

نظر ثانی شده و تخمینہ اخراجات در بجٹ
حکومت آزاد ریاست جموں و کشمیر ۹۳-۱۹۹۳ء محکمہ وار
(۹۳-۱۹۹۳ء)

نام محکمہ	نظر ثانی شدہ اخراجات	تخمینہ اخراجات
۱- جنرل اینڈ منسٹریشن	۲۳۲'۰۰۸'۰۰۰	۲۵۸'۶۹۴'۰۰۰
۲- اشام	۲'۱۰۰'۰۰۰	۲'۱۰۰'۰۰۰
۳- پینشن	۱۳۲'۹۷۰'۰۰۰	۱۳۰'۰۰۰'۰۰۰
۴- اطلاعات	۹'۳۳۳'۰۰۰	۷'۲۲۷'۰۰۰
۵- آرٹس سروسز بورڈ	۵'۶۸۰'۰۰۰	۵'۳۳۸'۰۰۰
۶- عدل و انصاف	۳۲'۳۸۳'۰۰۰	۲۹'۳۶۳'۰۰۰
۷- پولیس	۲۲'۶۲۰'۰۰۰	۲۱۳'۷۲۳'۰۰۰
۸- ٹیل خانہ جات	۸'۷۱۵'۰۰۰	۷'۶۳۰'۰۰۰
۹- شہری دفاع	۱۷'۷۰۰'۰۰۰	۱۷'۸۰۶'۰۰۰
۱۰- تعمیرات عامہ	۲۲'۶۳۹'۰۰۰	۲۲۳'۳۹۵'۰۰۰
۱۱- تعلیم	۱۰'۷۲'۹۷۵'۰۰۰	۱۰'۴۹'۷۰۵'۰۰۰
۱۲- صحت عامہ	۲۵۹'۳۸۰'۰۰۰	۲۴۲'۰۰۰'۰۰۰
۱۳- سپورٹس	۱'۹۰۰'۰۰۰	۱'۹۵۰'۰۰۰
۱۴- سماجی بہبود ترقی نسواں	۱۷'۶۰۰'۰۰۰	۱۷'۶۰۰'۰۰۰
۱۵- بحالیات	۲'۵۰۵'۰۰۰	۲'۰۴۰'۰۰۰
۱۶- امور دیہات	۱۳'۰۰۰'۰۰۰	۱۱'۹۲۰'۰۰۰
۱۷- زراعت	۵۰'۷۰۰'۰۰۰	۵۰'۰۵۰'۰۰۰
۱۸- ماگراری	۱۸'۹۰۰'۰۰۰	۱۷'۷۵۵'۰۰۰
۱۹- امور حیوانات	۳۷'۳۰۰'۰۰۰	۳۳'۰۰۰'۰۰۰
۲۰- جنگلات	۷۳'۷۰۸'۰۰۰	۱۱۱'۰۰۰'۰۰۰
۲۱- امداد باہمی	۷'۲۰۰'۰۰۰	۶'۵۵۰'۰۰۰

۶۸۳'۹۳۵'۰۰۰	۶۵۵'۰۰۰'۰۰۰	۲۲- برقیات
۲۷'۰۹۰'۰۰۰	۲۸'۵۸۹'۰۰۰	۲۳- لوکل گورنمنٹ
۱۰'۳۳۰'۰۰۰	۱۱'۲۸۳'۰۰۰	۲۴- صنعت و حرفت
۱۲'۷۳'۷'۰۰۰	۱۳'۳۰۰'۰۰۰	۲۵- سرکاری چھاپہ خانہ
۶'۹۹'۰۰۰	۷'۲۰۰'۰۰۰	۲۶- ایریشنم
		۲۷- کنٹرول جنگلی حیات
۸'۳۵۰'۰۰۰	۹'۹۰۰'۰۰۰	و مانی پروری
۹'۷۸۰'۰۰۰	۸'۷۸۹'۰۰۰	۲۸- متفرقات
۱۳'۲۳۳'۰۰۰	۱۳'۱۰۰'۰۰۰	۲۹- خوراک
۳۰۰'۰۰۰'۰۰۰	۲۳۰'۰۰۰'۰۰۰	۳۰- شیش ٹریڈنگ سکیم
۳'۴۲۲'۸۵۵'۰۰۰	۳'۵۳۸'۸۱۸'۰۰۰	ٹوٹل